

I en stærk familie behøver man ikke at gå til alle hinandens fødselsdage

'Fem svaner i flok kommer længere, end en enlig svane. Solidariske svar er nordiske svar!' Sådan lød det fra Poul Nyrup Rasmussen i en stor tale for 25 år siden. Norden var altid udgangspunktet, når han som statsminister bevægede sig på de internationale scener – og er stadig vores faste bastion, siger han i interview med Nordiske.

Det længste 12-årige Poul havde været væk hjemmefra, både i tid og sted, var to uger på feriekoloni i Marbæk Plantage, der ligger 20 kilometer nordvest for hans hjemby Esbjerg. Lige indtil hans lærerinde spurgte: Kunne du tænke dig at komme til Norge?

I dag, næsten på dato 70 år senere, taler vi med Poul Nyrup Rasmussen om Norden og den nordiske dåb, som satte sig livslangt i ham, da han tog imod tilbuddet og kom til Stavanger.

- Jeg fik en fin sommer sammen med en dreng og hans familie i et meget stort hus på landet uden for Stavanger. Blot nagede det mig, hvad jeg skulle vise ham, når han året efter skulle bo i vores lille baggårdslejlighed. Lige indtil jeg fandt på, at vi skulle bygge drager i min fars værksted i cykelkælderen. Det kunne jeg. Så det gjorde vi!

Nyrups nordiske forbindelser tog fart, da han var med til at oprette Frit Forum på Esbjerg Gymnasium – så Konservative Gymnasiaster kunne få konkurrence, som han siger.

Fem svaner i flok kommer længere, end en enlig svane, lød det fra Poul Nyrup Rasmussen, da han for 25 år siden åbnede Nordisk Råds session i København op til Danmarks formandskab i år 2000. Han talte om, at 'solidariske svar er nordiske svar', og advarede mod at 'docere på bedrevidende manér, men være bevidste om de nordiske grundpiller'.

Ilddåb i Berlin

- Allerede der begyndte vi at mødes på nordisk basis, og da jeg begyndte på cand.polit.-studiet, var vi på en nordisk tur til Berlin – midt under den kolde krig – hvor mine tyske kammerater bad mig fortælle om Norden. Det overrumplede mig noget, men jeg fik da vistnok fremstammet noget forståeligt, lyder det fra den tidligere statsminister, som også fremhæver, som et nordisk træk, hvor let det var for de unge at komme i kontakt med ledende skikkelser i de nordiske socialdemokratier.
- Olof Palme stillede altid op til vores studentermøder i Sverige.
- Det var i de år, hvor jeg, som ny i København, oplevede den unikke nordiske samfundsmodel, som vi også brugte europæisk i den forstand, at vi kom med de bedst belyste erfaringer om, hvordan man holder sammen på et samfund, siger Nyrup Rasmussen - og fremhæver arbejdsmarkedsmodellen.

- Norden er en region, der bekræfter vigtigheden af at have stærke lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer, fordi ordnede og aftalte forhold giver stabilitet og giver virksomhederne mulighed for at folde sig ud - og betale skat. Systemet, med arbejdsretten imellem parterne, giver os en robusthed og bevidsthed om, at når der er indgået en aftale, så holder den.

Som statsminister har Poul Nyrup været vant til at overskue sine opgaver lidt fra oven, og han trækker også i dag tråde mellem Norden og resten af verden.

- Når vi skulle træffe store valg, så begyndte vi altid med Norden for at se, hvilken rolle Norden kunne spille. Ofte måtte vi leve med, at Norden og nordisk tankegang kun satte præg, når de nordiske lande optrådte på internationale scener. Norden blev altså ikke løsningen. Det var jo umuligt at etablere et tilstrækkeligt bredt og bæredygtigt markedssamarbejde alene i Norden, og derfor valgte Danmark EU til i 1972 og Finland og Sverige fulgte efter i 1995.

Generøse i deling af erfaringer

- Danmarks EU-forspring kom til gengæld Sverige og Finland til gode, idet vi var gode til at hjælpe dem ombord i '95. Både i forhandlingerne og da deres medlemskaber var trådt i kraft.

Poul Nyrup Rasmussen mener, at den generøse erfaringsudveksling er et nordisk særkende.

- Det er jo på mange måder det, der er årsagen til at Norden, trods alt, står så stærkt i dag. Med dannelsen af Nordisk Råd og senere Nordisk Ministerråd fandt Norden sin form, og dermed var vidensdelingen sat i system. Når vi mødtes i statsministerkredsen, var EU altid et fast punkt, som vi koordinerede meget i forhold til, men dog ikke sådan, at vi kom til at tale med én stemme. Vi kendte hinandens synspunkter, havde hinandens fortrolighed, og det er mit indtryk, at samarbejdet på statsministerniveau eksisterer i bedste velgående i dag.

- Det var først med Sveriges og Finlands medlemskab af EU, at Norden kom til at spille en væsentlig rolle i EU, idet vi udbyggede den tætte koordination af synspunkter og handlinger, også i OECD og FN. Det betød tilsvarende at Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd fik en mindre rolle. Den nok så nyttige nordiske koordination kunne, kan og skal ikke erstatte vores stærke europæiske alliance.

I en stærk familie...

- I en stærk familie behøver man heller ikke at gå til alle hinandens fødselsdage. Vi ved jo, hvor vi har rod. Dette slægtskab fornægter sig ikke, og Norden vokser i øjeblikket i vores bevidsthed, fordi vi oplever en trussel udefra. Når der opstår kriser, bliver Norden relevant igen, fordi vi spørger os selv, hvem vi er, og hvad vores grundstyrke består af.

- På forsvarsområdet har Norden aldrig spillet nogen større rolle. To af os var jo medlem af Nato, Danmark og Norge, mens Sverige og Finland nok stod udenfor, men var stærke militært. Men med Ruslands invasion i Ukraine indtager Norden igen en naturlig plads i vores liv og verdensbillede – ligesom vi med det samlede Nato-medlemskab kan koordinere indkøb og andet på en helt anden måde end før. Norden er den faste bastion!

eø